

Titulació	Tipus	Curs
2504604 Ciències Ambientals	FB	1

### Professor/a de contacte

Nom: Guillermo Sala Lorda  
Correu electrònic: guillem.sala@uab.cat

### Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

### Prerequisits

No hi ha prerequisits.

### Objectius

L'objectiu bàsic d'aquesta assignatura és proporcionar un coneixement adequat de les principals eines i conceptes que des de les ciències socials s'han formulat per a l'estudi del medi ambient i les relacions entre l'esser humà i el medi.

El fet de ser una assignatura de primer curs fa que tingui una vocació introductòria i, per tant, els temes es focalitzaran en un volum reduït de conceptes bàsics però imprescindibles per a continuar la formació posterior.

En concret es tractarà la història i l'evolució recent dels moviments socials ambientalistes. S'introduiran els principals models teòrics per a explicar les relacions entre medi ambient i societat, amb especial èmfasi en l'anàlisi dels conflictes socioambientals.

Es farà una anàlisi de les diferents perspectives d'estudi de la percepció social del risc i les seves implicacions en termes polítics, socials i culturals.

### Resultats d'aprenentatge

1. CM09 (Competència) Identificar en el desenvolupament de projectes mediambientals aspectes relacionats amb la responsabilitat ètica i el respecte pels drets i els deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
2. CM10 (Competència) Identificar en l'àmbit del medi ambient l'origen de desigualtats potencials per raó de sexe/gènere.
3. CM11 (Competència) Treballar amb autonomia en el plantejament de problemes i casos sociològics pràctics en l'àmbit mediambiental.
4. CM12 (Competència) Transmetre adequadament a un públic general la informació sociològica bàsica associada a un problema mediambiental.

5. KM16 (Coneixement) Identificar les relacions bàsiques entre els principis i els fonaments de la sociologia i els processos mediambientals.
6. KM17 (Coneixement) Reconèixer la història i l'evolució recent dels moviments ambientalistes.
7. KM18 (Coneixement) Reconèixer la influència de les activitats i del comportament humà en el medi.
8. KM19 (Coneixement) Identificar les dimensions sociològiques principals del món global.
9. SM17 (Habilitat) Recollir i analitzar adequadament dades i observacions sociològiques relatives a l'evolució històrica de les interrelacions entre naturalesa, societat (teories socials i medi ambient) i cultura.
10. SM18 (Habilitat) Expressar-se utilitzant el llenguatge adequat a la informació sociològica fonamental, de forma clara, explicativa i sintètica.

## Continguts

### 1. Relacions naturalesa / societat

La dualitat Societat-Natura: una perspectiva antropològica

El sistema econòmic i els 'recursos' naturals

El diàleg entre les Ciències Socials i les Ciències Naturals

Vectors ambientals: aigua, energia, residus, alimentació, biodiversitat, territori i urbanisme, qualitat de l'aire i canvi climàtic (aquests vectors aniran apareixent també en la resta d'apartats del programa)

### 2. Preocupacions ambientals contemporànies

Orígens i evolució. Diferents interpretacions teòriques (causes basades en la tecnologia, en la economia, en la política, en les institucions, construccionisme social, etc.).

Explicacions ecològiques: Escola de Chicago (Park, Burgess, etc.); Model POET (Duncan); Model HEP-NEP (Catton & Dunlap), etc.

Explicacions des de l'economia política: Model Roda de la producció (Schnaiberg); Segona contradicció del capitalisme (O'Connor); Ecologisme popular (Martínez-Alier); Societat del Risc (Beck), etc.

Del debat de la Modernització Ecològica (Mol i Spargaaren) i les alternatives: decreixement (Kallis, D'Alisa), iniciatives de transició (Del Río, Hobkins), colapsisme (Riechmann, Turiel), ecosocialisme (Sempere), etc.

Ecofeminismes i ecologia queer.

### 3. Riscos ambientals i tecnològics

Concepte de risc i les seves implicacions socials i polítiques. Les dimensions socials del risc.

Percepció social dels riscos ambientals i tecnològics: Diferents perspectives (psicomètriques, culturals, institucionals, etc.).

Conflictes ambientals: Models d'anàlisi de l'estructura dels conflictes.

### 4. Moviments socials i medi ambient

Els orígens de la mobilització socioambiental: El conservacionisme i l'ambientalisme obrer.

L'increment (de la percepció) dels riscos ambientals i el nou ecologisme (o ecologisme polític).

Altres moviments socials (naturisme, etc.) i evolució contemporània (plataformes, etc.). Els nous moviments pel clima.

## 5. Polítiques ambientals

Modernització ecològica i desenvolupament sostenible

Governança ambiental i el principi de precaució

Decreixement i transicions vers la sostenibilitat

La transició ecosocial a partir de l'emergència climàtica

## 6. Qüestions transversals

Sociologia de la salut

Sociologia urbana i del territori

Sociologia de l'energia

Sociologia del sistema agroalimentari

Sociologia del canvi climàtic

Sociologia dels residus

## Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	38	1,52	
Problemes d'aula	12	0,48	
Tipus: Supervisades			
Tutories	12	0,48	
Tipus: Autònomes			
Estudi	65	2,6	
Resolució de problemes	23	0,92	

El professorat realitzarà una exposició dels principals conceptes i propostes teòriques en cada unitat d'estudi, així mateix s'explicaran casos concrets que exemplifiquin els diferents conceptes estudiats.

Es pretén fomentar el debat/discussió sobre els temes tractats.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Avaluació

## Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	60%	0	0	CM09, CM10, CM11, CM12, KM16, KM17, KM18, KM19, SM17, SM18
Treball	40%	0	0	CM09, CM10, CM11, CM12, KM16, KM17, KM18, KM19, SM17, SM18

### AVALUACIÓ

L'avaluació consistirà en:

- PART TEÒRICA: 60% del total de la nota. Examen escrit sobre els continguts del programa.
- ESTUDI DE CAS: 40% del total de la nota. Anàlisi en grup d'un conflicte socioambiental.

La qualificació de l'estudiant serà la mitjana ponderada de les dues activitats anteriors. Per aprovar l'assignatura, cal obtenir una nota mínima de 5 en totes dues evidències.

Si l'alumne només ha estat avaluat com a màxim d'un 25% de les proves i abandona, la qualificació final serà de NO AVALUABLE.

#### Recuperació

Si la nota de l'examen no arriba a 5, l'estudiant té una altra oportunitat de superar l'assignatura mitjançant l'examen de recuperació que se celebrarà en la data que fixi la coordinació de la titulació.

En aquesta prova es podrà recuperar el 60% de la nota corresponent a la teoria.

En cas de suspendre l'assignatura per no haver aprovat l'estudi de cas, l'equip docent podrà habilitar un mecanisme de recuperació d'aquesta part de la nota.

#### Avaluació única

L'alumnat que s'hagi acollit a la modalitat d'avaluació única haurà de realitzar una prova final que consistirà en un examen de teoria on haurà de desenvolupar un tema i haurà de respondre a una sèrie de qüestions curtes.

Seguidament haurà de fer una lliurar un treball on haurà de resoldre un estudi de cas semblants que s'han treballat a les sessions de Pràctiques d'Aula.

La qualificació de l'estudiant serà la mitjana ponderada de les dues activitats anteriors, on l'examen de teoria suposarà el 60% de la nota i l'estudi de cas el 40%.

Si la nota final no arriba a 5, l'estudiant té una altra oportunitat de superar l'assignatura mitjançant l'examen de recuperació que se celebrarà en la data que fixi la coordinació de la titulació.

En aquesta prova es podrà recuperar el 60% de la nota corresponent a la teoria. En cas de suspendre l'assignatura per no haver aprovat l'estudi de cas, l'equip docent podrà habilitar un mecanisme de recuperació d'aquesta part de la nota.

## Bibliografia

- ALISA, G. d' ET AL (eds) (2015) *Decrecimiento. Vocabulario para una nueva era*, Barcelona, Icaria
- ASOCIACIÓN Touda (2013), *Entrevista a Dennis Meadows*, recuperada a: <https://www.asociacion-touda.org/2013/04/30/dennis-meadows-no-hay-nada-que-podamos-hacer/>
- BECK, U. (2002), "De la sociedad industrial a la sociedad del riesgo: cuestiones de supervivencia, estructura social e ilustración ecológica", a: *La sociedad del riesgo global*, Madrid, Siglo XXI, pp. 75-112.
- BECK, U. (2009) *The World at Risk*, Cambridge, Polity Press.
- BELL, M. M. (2009) *An Invitation to Environmental Sociology*. California. Pine Forge Press.
- COMMONER, B. (1992), "En guerra con el planeta", a *En paz con el planeta*, Barcelona, Crítica, pp. 11-23.
- DUNLAP, R.E.; BUTTEL, F.H.; DICKENS, P.; GIJSWITJ, A. (2002) *Sociological Theory and the Environment. Classical Foundations, Contemporary Insights*. Lanhan: Rowman & Littlefield Publishers.
- ESPLUGA, J.; RUSCHEINSKY, A.; PRADES, A. (2018). "El concepto de riesgo y su aplicación al análisis de conflictos socioambientales". A: A. Vallejos-Romero; J. Valencia Hernández & A. Boso (eds.) *Riesgos, Gobernanza y Conflictos Socioambientales*. Temuco (Chile): Ediciones Universidad de La Frontera. P. 69-90.
- GARCIA, E. (2004), *Medio ambiente y sociedad. La civilización industrial y los límites del planeta*. Madrid: Alianza.
- HARARI, Y.N. (2018). *21 Iliçons per al segle XXI*, Barcelona: Edicions 62.
- HERRERO, Y. (2016). "Prólogo ala edición española: ecofeminismo, más necesario que nunca", a MIES, M.; SHIVA, V., *Ecofeminismo*, Barcelona, Icaria, pp.7-10.
- IRWIN, A. (2001) *Sociology and the Environment*. Oxford. Polity Press.
- LATOUCHE, S. (2008, original francès 2006), *La apuesta por el decrecimiento. ¿Cómo salir del imaginario dominante?*, Barcelona, Icaria.
- LEMKOW, L. (2002), *Sociología ambiental*. Barcelona: Icaria.
- LÓPEZ CEREZO, J.A.; LUJÁN, J.L. (2000) *Ciencia y política del riesgo*. Madrid: Alianza.
- MARTÍNEZ ALIER, J.; OLIVERES, A. (2005), *¿Quién debe a quién? Deuda ecológica y deuda externa*, Barcelona, Icaria.
- MONTAGUT, X.; DOGLIOTTI, F. (2006), *Alimentos globalizados. Soberanía alimentaria y comercio justo*, Barcelona, Icaria.
- REDCLIFT, M and Benton, T. (1994) *Social Theory and the Global Environment*. London. Routledge.
- RICH, N. (2020). *Perdiendo la Tierra: la década en que podríamos haber detenido el cambio climático*, Madrid: Capitán Swing.
- RIECHMANN, J. & FERNÁNDEZ BUEY, F. (1994). "Ecologismo, proteccionismo, ambientalismo: una aproximación histórica". Cap. 3 de: *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona: Paidós. Pàgs. 103-116.
- SCHNAIBERG, A. (1998). "Politizando la rueda de producción: Los programas de reciclaje de residuos sólidos en Estados Unidos", *Revista Internacional de Sociología*, 19-20, pp. 181-222.
- SCHNAIBERG, A. and Gould, K. A. (1994) *Environment and Society. The Enduring Conflict*. Caldwell. The blackburn Press.
- SEMPERE, J.; RIECHMANN, J. (2000), *Sociología y medio ambiente*. Madrid: Síntesis.

SHIVA, V. (2001), *Biopiratería. El saqueo de la naturaleza y el conocimiento*, Barcelona, Icaria.

STIGLITZ, J.E. (2007, orig. Inglés 2002), *El malestar en la globalización*, Barcelona, Punto de Lectura.

TAMAMES, R. (1995), *Ecología y desarrollo sostenible. La polémica sobre los límites del crecimiento*, Madrid, Alianza.

VARGAS, M. (coord) (2009), *Agrocombustibles ¿otro negocio es posible?*, Barcelona, Icaria.

WILSON, E.O. (2012). *La conquista social de la Tierra*, Barcelona: Debate.

## Programari

L'assignatura no utilitza programari específic.

## Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	tarda
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Català	primer quadrimestre	tarda
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	tarda